

מנקודת מבטו של אקטואר ביטוח חיים ופנסיה: מהו ביטוח חיים? – כתבה מס' 1

האקטואר רועי פולניצר מסביר מהו ביטוח חיים. אקטואר ביטוח חיים ופנסיה עוסק בעיקר בבעיות הקשורות לתמותה, נכות וסיכוני חיים אחרים וקובע תעריפי ביטוח חיים ועתודות ביטוח חיים.

לקוות שחברת הביטוח שלהם תשקיע עבורם נכון את כספם.

יש כאלו שמובטחת להם קצבה בשיעורים גבוהים ("מקדמים"), אחרים יקבלו שיעורים נמוכים יותר ולאחרים אין בכלל הבטחה. הכל תלוי בתקופה בה החל הביטוח ובשינויים שנערכו בו עם השנים. עם זאת ניתן לומר באופן כללי, כי דווקא הפוליסות הישנות היו טובות למובטחים כיוון שהבטיחו תשואות גבוהות וקצבאות גבוהות.

הפוליסות שבאו אחריהן היו טובות גם הן, אבל היה בהן שיעור גבוה מאוד של עמלות לסוכני הביטוח. והפוליסות החדשות הן מאוזנות יחסית וכבר דומות מאוד לקרן פנסיה.

אין ספק, שמדובר בתחום מורכב מאוד. זאת ועוד: על גבי אותן פוליסות ביטוח חיים מוסיפים סוכני הביטוח "ריידרים" כלומר תוספות. מדובר בעיקר בתוספות לאובדן כושר עבודה בשל מחלה או תאונה, ביטוח למקרה של נכות/מוות מתאונה.

תוספת אחרת היא הגדלת ה"ריסק" באופן נפרד מהפוליסה, כלומר: הגדלת הסכום שיתקבל במקרה של מוות פתאומי – סכום הנקרא "הטבת המוות" (Death Benefit). כמו כן, ניתן לבטח גם למקרה מוות של בן/בת-הזוג. ביטוחים אלו נקראים "ריסק טהור", שכן מדובר בביטוח בלבד שאינו קשור למרכיב החיסכון.

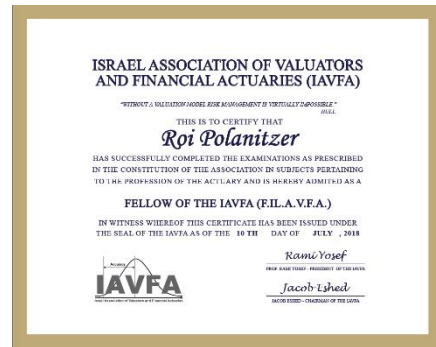
הכותב הינו הבעלים והאקטואר הראשי של "שווי פנימי", פירמה העוסקת ביעוץ פיננסי בתחומים של הערכות שווי, אקטואריה ועוד. לכותב ניסיון ניסיון אינטנסיבי של מעל 16 שנים בתחום אקטואריה ביטוח חיים ופנסיה הכולל תמחור, עריכת מחקרים, בניית מודלים אקטואריים, הערכת פרמיות סיכון, הערכת עתודות ביטוח, הערכת התחייבויות ביטוחיות של חברת ביטוח ובניית מאזנים אקטואריים של קרנות פנסיה.

המבוטח משלם פרמיה חודשית ומקבל פוליסת ביטוח, שבגינה מגיעים למוטב כלשהו תגמול (פיצוי) בסכום שנקבע מראש במקרה שהמבוטח ימות.

מדוע זהו מוצר "בטוח"? שכן החברות מחשבות אתן ההסתברות למותו של המבוטח כפי שהן מחשבות את ההסתברות לכך שרכבו ייגנב. הסטטיסטיקה היא זו שקובעת את הפרמיה שהמבוטח ישלם עבור סכום התגמול (פיצוי) שנקבע מראש.

המרכיב השני הוא מרכיב החיסכון. כאן למעשה, מדובר במוצר פנסיוני לכל דבר, כלומר: חיסכון של כסף, באמצעות חברת הביטוח לצורך קבלתו בעתיד, בדרך כלל – כאשר המבוטח יוצא לגמלאות.

אין מדובר במוצר ביטוחי טהור, שכן המבוטח שמפריש בכל חודש חלק משכרו, בדרך כלל יחד עם המעסיק שלו, צפוי לקבל בסופו של דבר עם היציאה לגמלאות את מה שחסך. במהלך התקופה שבה הוא חוסך את הכסף, חברת הביטוח משקיעה אותו במטרה להניב תשואה כמה שיותר גבוהה.

ישנם סוגים רבים של פוליסות ביטוח חיים. הסיבה לכך היא העובדה שכמעט בכל שנה משנת 2000 ועד 2005 הייתה רפורמה בתחום ביטוח החיים, וחברות הביטוח הוציאו בעקבותיה פוליסות חדשות. אנשים רבים מחזיקים בידיהם פוליסות ביטוח שונות עם הבטחות חיסכון שונות.

יש כאלו שיוכלו לקבל את כל כספם בסכום אחד, אחרים יוכלו לקבל קצבה חודשית על חלק מהכסף ואת היתרה בסכום חד-פעמי. יש המחזיקים בפוליסה המבטיחה להם תשואה גבוהה על החיסכון שלהם, בעוד לאחרים אין כל הבטחה, והם צריכים

ביטוח חיים הוא שם כולל למגוון רחב של מוצרים הנמכרים על ידי חברות הביטוח. רוב הציבור מכיר אותם כיום בשםם השיווקי יותר – ביטוחי מנהלים. פעם הם היו מוכרים יותר בשמות כמו ביטוח מבטיח תשואה, ביטוחי עדף, **ביטוח מעורב** וכיוצא בזה.

ענף ביטוח החיים עבר כל כך הרבה שינויים ורפורמות בין השנים 1990 ל-2005, עד שמי שהכיר את העולם הזה בשנת 2000 והתעורר ב-2005 – לא היה יודע על מה כולם מדברים. פוליסות הביטוח, שגם כך הן דבר מורכב מאוד, השתנו שוב ושוב, התקנות התחלפו, תקרות מס הכנסה עודכנו. אף אבן לא נשארה על מקומה.

מדובר על תחום עצום המגלגל בכל שנה פרמיות חדשות של מיליארדי שקלים, אך מעטים מאוד מבינים בו באמת. בסדרת כתבות זו אנסה להסביר ממה מורכב אותו ביטוח, מי משלם אותו ולמה זכאים המבוטחים הרבים.

נהוג לומר שהעסקה הכלכלית הגדולה ביותר שאדם עושה במהלך חייו היא רכישת דירה, ובדרך כלל מתלווה לעסקה זו גם לקיחת משכנתא. במשכנתא הרעיון הוא שאת הסחורה – קרי הכסף לרכישת הדירה – אתה מקבל כעת והבנק הוא זה שצריך לחכות לתשלומים החודשיים שלך עד שההלוואה תוחזר.

בביטוח חיים ההיגיון הוא הפוך. המבוטח הוא זה שנותן לחברת הביטוח בכל חודש כסף, ומקווה שיום אחד יקבל בחזרה את מה שמגיע לו. לכן, מדובר בעסקה חשובה לא פחות, אם לא יותר, מרכישת דירה.

ביטוח החיים מורכב משני חלקים מרכזיים: רכיב הביטוח ורכיב החיסכון. למעשה מדובר בשני מוצרים שונים לחלוטין שחוברו להם יחדיו, בעיקר בגלל סיבות טכניות, אבל אין ביניהם קשר ממשי.

מרכיב הביטוח, "ריזיקו" בשמו המקצועי ו"ריסק" בשמו העממי, הוא מוצר ביטוחי לכל דבר.

